

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kieltäminen) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

127 § Sähkön toimitusten keskeyttäminen tai sähkön käytön kieltäminen

Esityksen perusteluissa puhutaan toimitusten keskeytyksestä muuntopiiritasolla. Yksittäisen muuntopiirin poimiminen erottaminen on aikaa vievää ja haastavaa, nykyiset tehopulan keskeytykset toteutetaan kaukokäyttöjärjestelmillä keskijännitelähtötasoisesti. Emme näe tarpeellisenä kirjata liian yksityiskohtaisia teknisiä määrittelyjä perusteluihin.

Tarkoituksenmukaisimmat tekniset ratkaisut vaihtelevat verkon osittain ja myös kehittyvät ajan kuluessa. Jotta perustelut toimivat tarkoituksenmukaisesti myös pidemmällä aikavälillä tulee välttää liian yksityiskohtaista sääntelyä ja teknistä määrittelyä. Helen Sähköverkko esittää, ettei lakiehdotuksessa mainita toteutuksen resoluutiota, mutta todetaan, ettei toimitusten keskeytys voi olla asiakaskohtaista.

Helen Sähköverkko tukee pykälän 5 momentin rajausta, jonka mukaan pykälän nojalla toteutettuun sähköntoimituksen keskeytymiseen ei sovelleta sähkömarkkinalain säännöksiä vakiokorvauksesta verkkopalvelun keskeytymisen vuoksi. Keskeytyksiä ei myöskään tule katsoa sähköntoimituksen virheeksi. Jos keskeytys katsottaisiin sähkömarkkinalain tarkoittamaksi virheeksi, se aiheuttaisi sähköverkkoyhtiölle lain 99 §:n mukaisen vahingonkorvausvastuun tilanteissa, joissa sähköverkkoyhtiö toimii velvoittavan lainsäädännön mukaisesti. Jos pykälä jäisi nykymuotoonsa, sähköverkkoyhtiölle toteuttaessaan lainsäädäntöä riski joutua korvaamaan keskeytyksen asiakkaille aiheuttamia vahinkoja. Vahingonkorvausvastuun kohdentaminen tällaisessa tilanteessa sähköverkkoyhtiöille on epätarkoituksenmukaista ja vahingonkorvausoikeudellisten yleisten periaatteiden vastaista, sillä keskeytysten toteuttaminen perustuu lainsäädäntöön. Riskin poistamiseksi ehdotamme seuraavaa lisäystä pykälään: ”Tämän pykälän nojalla toteutettua sähköntoimituksen keskeytystä ei myöskään katsota sähkömarkkinalain 97 §:ssä tarkoitetuksi virheeksi.”

128 § Sähkön kulutuskiintiö

Asiakaskohtainen kulutuksen rajoittaminen ja tiedottaminen poikkeusoloissa asiakaskohtaisesti kirjepostilla eivät ole toimiva tapa toimia poikkeusoloissa, vaan Helen Sähköverkko suosittelee kulutuksen ohjausta ryhmäkäsittelynä sekä olemassa olevia sähköpulatilanteita varten luotuja toimintamalleja hyödyntäen. Toiminnan varmistamiseksi Helen Sähköverkko esittää käytettäväksi yhteneväisiä menettelyjä jo olemassa olevien poikkeustilamenettelyjen suhteen. Vastaavaa sähkön kulutuksen sääntelyä tehdään jo nykyisellään sähköpulatilanteissa (<https://tem.fi/tietoa-sahkopulasta>) ja näihin on jo toimivat menettelyt olemassa. Näissä menettelyissä varmistetaan erityisesti kriittisten käyttäjien käytön jatkuvuus (Valtioneuvoston asetus varautumissuunnitelmaan sisällytettävästä sähkönkäyttöpaikkojen etusijajärjestyksestä, VnA 981/2022).

129 § Loppukäyttäjän sähköntoimituksen jaksotetut keskeytykset kulutuskiintiön ylittymisen seurauksena

Samoja edellä mainittuja olemassa olevia menettelyjä tulisi käyttää myös koskien loppukäyttäjän sähköntoimituksen jaksotettuja keskeytyksiä kulutuskiintiön ylittämisen seurauksena. Nykyinen sähkönjakelun keskeytysten kierrättäminen tapahtuu keskijänniteverkon johtolähdöittäin katkaisijaohjauksilla eikä käyttöpaikkakohtaisia kiertäviä katkoja ole mahdollista toteuttaa nykytekniikoilla. Helen Sähköverkko pitää suoraan luonnoksen mukaista menettelyä yhteiskunnan toimintavalmiutta vaarantavana, erityisesti mikäli tämä koskisi myös kriittisiä sähkönkäyttöpaikkoja.

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

Helen Sähköverkko Oy (jatkossa Helen Sähköverkko) on huoltovarmuuskriittinen toimija ja kannattaa yleisellä tasolla valmiuslain tärkeyttä ja varautumista poikkeusoloihin. Helen Sähköverkko esittää kuitenkin muutamia kommentteja ja muutosesityksiä liittyen ehdotukseen uudeksi valmislaiksi. Yhteiskunnan sähkönjakelu on kriittinen ja välttämätön osa yhteiskunnan toimintaa erityisesti poikkeusoloissa, joten ala tulee priorisoida ja alan taloudellisista toimintaedellytyksistä tulee huolehtia.

Varautuminen edellyttää ennakoon tehtäviä merkittäviä lisäinvestointeja varavoimaan, varaosavarastoihin, infrastruktuurien fyysiseen suojaukseen, tietoverkkoihin, kyberturvallisuuteen jne. Nykyinen verkkotoiminnan sääntely ja valvontamalli eivät mahdollista näiden kustannusten kattamista, vaan tehokkuuskannustin, investointien yksikköhinnat sekä huoltovarmuusperusteisten investointien (kuten varautumisen varaosat ja rakenteellinen suojaus) puutteellinen huomiointi muodostavat esteen varautumistason nostamiselle. Helen Sähköverkko esittää, että valvontamenetelmiä tarkasteltaisiin lakimuutoksen yhteydessä huomioimaan sääntelyssä nykyistä paremmin verkonhaltijoiden taloudellinen mahdollisuus toteuttaa varautumista.

Helen Sähköverkko esittää lisäksi yksityiskohtaisempia muutosehdotuksia sähkön kulutuskiintiötä koskevaan pykäliin 127 §, 128 § ja 129 §, perustelut tarkemmin lukuun 17 annetuissa huomioissa.

HELEN SÄHKÖVERKKO OY

Markus Lehtonen

Toimitusjohtaja

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Siirto Osmo
Helen Sähköverkko Oy